

Visiems įvairių dvasinių krypčių sekėjams – mano išmintingiems vedliams, su atjauta ištiesusiems pagalbos ranka, kai klupinėjau savuoju keliu namo.

Motina! ir tėvai, be atodairos palaikysiems mane savo pasiaukojamu rūpesčiu ir niekada neatstūmusiems neklaužados sūnaus.

Manajam guru, jokių išlygų neribojama meile permainingiam visą mano gyvenimą.

Mano amžiniems broliams ir sesėms, visoms nuoširdžioms sieloms, kaip ir aš ieškančioms prarasto širdies lobio.

*tvaji me nanja-viśaja
matir madhu-pate sakrit
ratim udvataḍ adha
gangevaugham udanvati*

Brangus Viešpatie, kaip Ganga be kliūčių per amžius srūva jūron, taip mano sąmonė neblaškoma išvien tesiveržia Tavešp.

Karalienės Kuntės malda,
Śrīmad Bhagavata Purana 1.8.42

PROLOGAS

BRISDAMAS IŠ LEDINĖS HIMALAJŲ upės Bagmatės, pažvelgiau į dvi pelenų šūsnis, likusias nuo kremacijos laužo ir aukuro. Maudžiausi tik su strėnjuoste ir atšiaurus vėjas smelkė iki kaulų. Širdį sugniaužė ilgesys. Ką čia veikiu – vienas kaip pirštas, sustiręs, kone mirtinai išbadėjęs ir dar taip toli nuo namų? Nejuo visi mano ieškojimai perniek? Pakėliau akis į dangų, tarp amžius išstovėjusio *banjano* šakų mirgėjo žvaigždės. Virkavo sutūpę nakties paukščiai. Krantas švytėjo nuo liepsnojančių aukurų – į juos asketai žemiau kelių nukarusiais kaltūnuotais plaukais mėtė atnašaujamas aitrų dūmą skleidžiančias žoles. Paskui tiesiai iš rusenančių ugniviečių saujomis sėmė pelenus ir trynėsi kūnus. Šitaip užbaigė ritualą vienas po kito traukė prie šventyklos, į kurią man taip rūpėjo pakliūti.

Šią tūkstantis devyni šimtai septyniasdešimt pirmųjų metų pavasario naktį į Pašupatinathą Nepale iš visų kraštų plūdo minios piligrimų. Tik spėjęs išaugti iš paauglystės, jaučiausi per pusę planetos nutolęs nuo savo namų Čikagos priemiestyje ir iki skausmo troškau rasti paguodą kokioje nors šventoje vietoje, kur gal išmelsčiau šviesos savo kelyje. Vos prieš valandą jau buvau prisiartinęs prie tos senovinės šventyklos mitinių liūtų, slibinų, dievų ir deivių skulptūromis išpuoštais vartų kuorais. Pagautas nekantrios vilties jaudulio, jau kopčiau akmeniniais laiptais, bet nelaukta vartų sargas tvojo vėzdu man į krūtinę – net kojos sulinko. Tik žiopčiojau gaudydamas kvapą. Sargas, su policininku palyda pastojęs man kelią, riktelėjo:

– Tu užsienietis! Nešdinkis!

Prišoko sargybos vadas degančiomis akimis, su kariška uniforma bei turbanu ir pliaukštelėjo lazda per lentelę su užrašu: „Užsieniečiams įeiti draudžiama“.

– Lauk iš čia! – užriaumėjo jis. – Jei vėl pasirodysi, gausi lazdų ir atsidursi kalėjime. Ir dar nežinia, ką tau padarys įdūkusi minia.

Vadas pavaldiniams liepė akyrai žiūrėti, o aš sugniuždytas maklinėjau šen bei ten, kol atsidūriau prie upės. Štai kur mane atvedė atkāklios dvasinės prasmės paieškos. Bet tiesiog apsisukti ir grįžti nebegalėjau.

Kol žiopsojau į asketų sambūrį, man šovė mintis. Atsiklaupiau prie vieno smilkstančio aukuro, sukišau abi rankas giliai į šiltus smulkučius pelenus, išrankiojau dar rusenančias žarijas. Šiurpdamas ėmiau pelenais teptis visą sulysusį kūną – nuo kaltūnais susivijusių plaukų iki basų įdiržusių pėdų. Aitrios, kaitrios dulkės smelkėsi į šnerves, džiovino burną, gniaužė gerklę. Apsigaučiau savo papilkėjusiu nuo skalbimo upėje apdaru – dviem medvilninėmis marškomis, viršutinei ir apatinei kūno daliai, – ir vėl patraukiau vartų link, o širdis daužėsi krūtinėje.

Vartuose stovėjo tie patys sargybiniai su kuokomis rankose, bet praeiti nebetrukdė – nepažino. Žengdamas į erdvę atvirą kiemą, supantį senovinį altorių, tariau sau: „Jei mane čia sučiuptų, tikriausiai pribaigtų.“ Netvarkinga kelių tūkstančių žmonių eilė laukė progos pažvelgti į altorių. Prie jo leido prieiti tik po vieną. Atsistojuo į patį eilės galą ir kantriai colis po colio stūmiausi pirmyn. Staiga pasirodė anąkart mane išvijęs policijos vadas – ėjo pro pat šalį. Aiktelėjęs nususikau į priešingą pusę, siūbtelėjo adrenalinas. Jis žengė artyn, atsistojo priešais, įsistebeilijo į mano pelenais išterliotą veidą ir išlojo klausimą vietine hindi kalba. Nieko nesupratau, bet žinojau – jei ištarsiu čia bent žodį angliškai, man galas. Nesulaukęs atsakymo, neatitraukdamas įdėmaus žvilgsnio, apibėrė mane klausimų kruša – šįkart daug garsiau. Mintys sukosi vien apie šlykščius Nepalo kalėjimus, kuriuose teks tuščiai praleisti ilgus metus, ar dar liūdnesnes perspektyvas. Numaniau, kad jis išmokytas pastebėti kiekvieną įtartina veido išraišką ar judesį, tad stovėjau kaip suakmenėjęs, bereikišme mina. Liko tik spėlioti, ar jis bus mane pažinęs.

Man dingtelėjo dar viena mintis. Delnu užsidengiau burną ir laisva ranka pamosavau priešais save. Dažnai matydavau, kad taip elgiasi *mauni babos* – davusieji įžadą niekada nebeprabilti.

Vadas stvėrė mane už rankos ir nusitempė su savimi. Kažin kur? Gal aš jau suimtas? Jis užriko. Kaipmat prilėkė du apsaugos policininkai.

Visi sukibę nuogrūdo mane per maldininkų eilę į pačią spūstį. Kilodami vėzdus mano pagrobėjai griausmingai šūkavo. Gal rengiasi viešai išperti? Ar tiesiog atiduos miniai, kuri sudraskys mane į skutus, kad išniekinau šventovę? Jie rėkavo vis garsiau, o žmonės sklaidėsi į šalis. Su siaubu laukiau, kas bus. Vyrai vilko mane per erzeliuojančią grūstį, kol atsidūriau prieš pat altorių – spalvingą pagodos pavidalo statinį, iš kurio kamuoliais virto santalo smilkalų dūmai. Ant altoriaus stūksojo siuvinėtais šilkais išdabinta, auksu ir brangiais akmenimis žėrinti akmeninė dievybės Šivos figūra, o priešais – jautis, taip pat iš masyvaus akmens. Vadas užsimojo lazda ir sugniaužė man ranką. Ar tik jis neketina mane užplumpinti tiesiai priešais šventąjį atvaizdą?

Apstotas adjutantų, aukštai iškėlęs lazda, jis rėkalojo nurodymus dvasininkui; šis apsisukęs nuskubėjo atgal prie altoriaus. Aš tirtėdamas laukiau, kas bus. Iš pačios altoriaus gilumos išniro vyriausiasis žynys raudono šilko apdarais, su ryškiu raudonos pudros ženkle ant kaktos ir vėriniais iš aukso bei džiovintų *rudrakšos* sėklų ant kaklo. Žemu hipnotizuojamu tonu jis ištarė mantrą: *Om namah Šivaja*.

Mano pagrobėjas – stambus jo kūnas sruvo prakaitu net pučiant tokiam žvarbiam vėjui – šūkavo žyniui kažką, ko aš vėlgi nesupratau. Vyriausiasis įdėmiai klausėsi. Paskui nulenkę galvą, užmerkė akis ir sustingo. Slinko akimirkos, piligrimų sambūris nekantriai klegėjo. Galiausiai žynių žynys atsitiesė, giliai įkvėpė ir ėmė kalbėti burtažodžius iš senųjų sanskrito tekstų. Apstulbau – jis apvyniojo man galvą šilko turbanu. Paskui apgaubė pečius šaliu, ant kaklo pakabino kelias jazmino bei kitų kvapių naktižydžių girliandas, kaktą patepė santalo tyrele ir pasiūlė vandens su šafranu. Pritrenktas suvokiau, kad policininkai milžinišką minią tramdo tik tam, kad galėčiau vienas išreikšti pagarbą Viešpačiui ir pats priimti šventyklos reiškiamą pagarbą. Tada policijos vadas nuolankiai suglaudė delnus, prašydamas mano palaiminimo žemai nusilenkė ir pasišalino.

Ar jis nepažino manęs persirengusio, ar suvokė, kas prieš jį stovi, bet tiesiog norėjo pagerbti mano ryžtą? Šito niekada nesužinosiu. Kad ir kokia buvo priežastis, pasijutau labai menkas. Nusižengiau žmonių įstatymams ir nusipelniau pylos, bet Dievas maloningas. Taip ir likau prieš altorių nei šioks, nei toks – pelenais nuterliotas kūnas, nuskalbτος

asketo drapanos ir išsidraikę kaltūnai, nukloti šilkais bei gelėmis; stipriai užmerkiau ašaromis srūvančias akis ir sudėjęs delnus maldavau, kad mano klajonės galiausiai išvestų į tikrąjį kelią.

Grįžau prie upės, atsisėdau ant šaltos žemės. Šianakt mėnuo nešvietė. Tamsiame danguje spindėjo tik žvaigždės, vėjelis po mišką sklaidė žydinčių jazminų aromata, iš tylos atsklido pelėdos ūbavimas. Akimis lydėjau vandens tėkmę ir maščiau – kur dabar mane nuneš lemties upė? Kodėl atsidūriau šioj vietoj, kur gyvenimas toks nepanašus į man įprastą, bet toks artimas sielai?

